

Висновки. В Україні система мотивації повинна мати ті ж самі складові, що й в інших країнах, але на даному етапі розвитку економіки основне місце у цій системі повинно приділятися рівневій оплати плати, підвищенню її стимулюючої ролі, що було доведено за допомогою досліджень багатьох науковців.

З аналізу викладеного слідує, що ефективна система мотивації праці персоналу підприємства повинна включати наступні складові:

- 1) система оплати праці (основна, додаткова заробітна плата, компенсаційні та заохочувальні виплати) повинна залежати від вкладу працівника, підрозділу, де він працює, і від підсумкового результату діяльності підприємства;
- 2) соціальні гарантії, до яких належать оплата листків непрацездатності; гарантія зайнятості; програми страхування; фінансове консультування;
- 3) надання пільг, які включають будівництво житла, безпроцентні позики на особисті потреби, путівки до баз відпочинку, сімейні грошові допомоги, дотації на транспортні витрати;
- 4) участь працівників у власності підприємства (надання акцій за пільговими цінами – опціон);
- 5) участь працівників в управлінні підприємством (надання їм права голосу при вирішенні низки проблем, делегування повноважень, консультування з працівниками);
- 6) участь працівників у розподілі прибутку підприємства;
- 7) ротація персоналу, яка забезпечує працівникові просування по службі, професіональне та кар'єрне зростання, збагачення змістом праці;
- 8) покращення умов праці;
- 9) особисте та публічне визнання;
- 10) формування і розвиток моральних якостей особистості і морального клімату у колективі.

Використання системи мотивації праці повинно дати змогу підприємству досягти поставлених цілей.

Таким чином, чим краще узгоджена система мотивації праці персоналу, тим активніше працівники досягають результатів, направлених на реалізацію потреб підприємства, оскільки відчують себе рівноправними партнерами в соціально-економічних процесах підприємства.

Література

1. Андреев В. Социальная инфраструктура предприятий как инструмент повышения эффективности хозяйствования / В. Андреев, А. Изотов / Современные проблемы менеджмента : сб. науч. работ. – СПб.: СПбГЧОФ, 2007. – С. 5 – 16.
2. Гриньова В. М. Проблеми управління трудовими ресурсами підприємства. Наукове видання / В. М. Гриньова, О. М. Ястремська. – Харків : Вид. ХНЕУ, 2006. – 192 с.
3. Дороніна М. С. Соціально-економічний механізм мотивації трудової поведінки / М. С. Дороніна, В. М. Лугова // Економіка розвитку. – 2006. – № 2. – С. 18 – 22.
4. Мотивація праці персоналу сучасних організацій (організаційно-управлінський аспект). – К. : Інститут підготовки кадрів державної служби зайнятості України, 2007. – 156 с.
5. Толстікова О. В. Оцінка та мотивація трудової поведінки працівників промислових підприємств // Управління розвитком: зб. наук. ст. – Харків : ХНЕУ, 2006. – № 7. – С. 66 – 69.
6. Баюра Д. Стимул для менеджера // <http://www.investgazeta.net>

Надійшла 16.09.2009

УДК 658.152: 330. 322 (477)

І. В. ГВОЗДЕЦЬКА, О. В. ОСТАПЧУК
Хмельницький національний університет

МОДЕЛЮВАННЯ ІНТЕГРАЛЬНОГО ПОКАЗНИКА ПРИ ОЦІНЮВАННІ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ МАШИНОБУДІВНИХ ПІДПРИЄМСТВ ХМЕЛЬНИЦЬКОЇ ОБЛАСТІ

Метою оцінювання потенційного об'єкта інвестування є визначення його інвестиційної привабливості задля подальшого її підвищення та залучення максимально можливого обсягу інвестицій. Тому, в умовах децентралізації управління у підприємств з'явилася необхідність і можливість самостійно визначати стан своєї інвестиційної привабливості.

The purpose of evaluation the potential object of investing is determination of it investment attractiveness for the sake of its subsequent increase and bringing in of maximally possible volume of investments. Therefore, in the conditions of decentralization of management a necessity and possibility independently to determine the state of the investment attractiveness appeared at enterprises.

Ключові слова: інтегральні показники, машинобудівні підприємства, оцінювання, інвестиційна привабливість.

Оцінювання інвестиційної привабливості підприємства здійснюється у сфері взаємних інтересів як

самого підприємства, так і його потенційних інвесторів. Можливість залучення інвестицій залежить від розуміння та врахування інтересів партнерів, від можливості бачити об'єкт інвестування з позиції інвестора та оцінити його інвестиційну привабливість. У цьому є зацікавленість і самого підприємства, яке прагне підвищити рівень своєї інвестиційної привабливості.

На наш погляд, однією з методик, що найбільш повно характеризує рівень інвестиційної привабливості промислового підприємства за урахування системи фінансових показників, є методика, розроблена Коюдою В.О. [1]. Згідно до даної методики оцінювання інвестиційної привабливості промислового підприємства проводиться у два етапи:

1) введення вихідних даних по підприємству. Дані вносяться в електронні таблиці, виконані у вигляді форм бухгалтерської і фінансової звітності, а саме форми № 1 (Баланс підприємства) та форми № 2 (Звіт про фінансові результати);

2) розрахунок показників за групами.

Кінцевим кроком першого етапу є розрахунок власне інтегрального *фінансово-економічного показника*.

$$I = \sum_{j=1}^n \prod_{i=1}^n d_i \cdot \frac{|x_{ij} - x_{i \max(\min)}|}{x_{i \max} - x_{i \min}}, \quad (1)$$

де x_{ij} — значення i -го показника;

d_i — рівень значущості i -го показника;

n — кількість показників;

$x_{i \min}$ — мінімальне значення i -го показника (при мінімізації);

$x_{i \max}$ — максимальне значення i -го показника (при максимізації).

Рівень значущості розраховується за формулою 2 [1, с. 175]:

$$d_i = \frac{n}{R_i}, \quad (2)$$

де R_i — ранг i -го показника згідно з підсумковим ранжуванням.

Інтегральний показник був визначений для семи підприємств за 2005, 2006, 2007 рр. Значення інтегральних показників для визначення інвестиційної привабливості підприємств занесено до табл. 1.

Аналізуючи значення інтегральних показників, робимо висновок, що в 2005 році найбільше значення інтегрального *фінансово-економічного показника* було у ВАТ “Шепетівський завод культиваторів” і становило 44,94. На другому місці за значенням інтегрального показника в 2005 році був ТОВ НВФ “Адвісмаш” (44,86), найменше значення цей показник мав у ВАТ “АК Адвіс” (22,37). У 2006 році ситуація змінилася: найбільше значення інтегрального показника належить ТОВ НВФ “Адвісмаш” (58,85), що в порівнянні з минулим роком зросло більше, ніж вдвічі; трохи менше значення має показник ЗАТ “Калинівський машинобудівний завод” (38,26), найменше значення інтегрального показника належить ВАТ “АК Адвіс” (14,99), що в порівнянні з минулим роком зменшилось майже вдвічі. В 2007 році ситуація покращилась не для всіх підприємств: найбільше значення інтегрального показника належало підприємства ВАТ “Красилівський машинобудівний завод” (49,05), наступну позицію за величиною інтегрального показника зайняло підприємство ВАТ “АК Адвіс” (48,86), найменше значення у ЗАТ “Калинівський машинобудівний завод” — 27,89.

Таблиця 1

Інтегральний фінансово-економічний показник для машинобудівних підприємств Хмельниччини за 2005 – 2007 роки

№	Підприємство	Інтегральний показник, бали		
		2005 р.	2006 р.	2007 р.
1	ВАТ “Шепетівський завод культиваторів”	44,94	24,40	36,18
2	ТОВ НВФ “Адвісмаш”	44,86	58,85	28,98
3	ЗАТ “Калинівський машинобудівний завод”	44,20	38,26	27,89
4	ВАТ “Темп”	34,79	27,31	40,45
5	ВАТ “Камянець-Подільськільмаш”	34,98	41,24	35,87
6	ВАТ “Красилівський машинобудівний завод”	30,79	18,42	49,05
7	ВАТ “АК Адвіс”	22,37	14,99	48,86

На другому етапі здійснюється коригування отриманого показника, враховуючи:

1) інвестиційну привабливість на мезоекономічному рівні;

2) оцінку управління підприємством на підставі аналізу руху грошових коштів;

- 3) вплив зовнішніх ризиків;
- 4) вплив внутрішніх ризиків.

Незважаючи на те, що згідно з даними Державного комітету статистики, машинобудування втрачає свої позиції на ринку інвестування, ця галузь, як і раніше, посідає чільне місце серед галузей промисловості (9 % від загального обсягу ВВП припадає саме на машинобудівну галузь). Це дозволяє нам стверджувати, що інвестиційна привабливість цієї галузі в Україні є доволі високою. Стосовно регіону, то опираючись на дані Державного комітету статистики вважаємо, що ВАТ “Красилівський машинобудівний завод”, ВАТ “АК АДВІС”, ЗАТ “Калинівський машинобудівний завод”, ВАТ “Шепетівський завод культиваторів”, ВАТ “Темп”, ВАТ “Камянець-Подільськсільмаш”, ТОВ НВФ “Адвісмаш” знаходяться у непривабливому регіоні, оскільки Хмельницька та Вінницька область не належить до інвестиційно привабливих регіонів України.

Таким чином, інвестиційна привабливість ВАТ “Красилівський машинобудівний завод”, ВАТ “АК АДВІС”, ЗАТ “Калинівський машинобудівний завод”, ВАТ “Шепетівський завод культиваторів”, ВАТ “Темп”, ВАТ “Камянець-Подільськсільмаш”, ТОВ НВФ “Адвісмаш” на мезоекономічному рівні дорівнювала 1, що відповідає непривабливому регіону та високій інвестиційній привабливості галузі.

Для підвищення довіри інвестора до підприємства і більш об’єктивної оцінки інвестиційної привабливості необхідно застосувати більш узагальнені показники діяльності підприємств, які можна розрахувати на основі бухгалтерської та фінансової звітності. Саме таким показником є рух грошових коштів підприємства (форма № 3 ДКУД), а тому при оцінці привабливості підприємства необхідно здійснювати коригування інтегрального показника на підставі аналізу руху грошових коштів підприємства.

Дієздатність підприємства визначається вмінням генерувати значні суми грошових коштів для того, щоб своєчасно реагувати на несподівано виникаючі потреби та можливості. Інформація про рух грошових коштів від основної діяльності допомагає оцінити фінансову гнучкість підприємства. Оцінка здатності підприємства пережити, наприклад, несподіване падіння попиту може включати у себе аналіз руху грошових коштів від основної діяльності за минулі періоди. Чим суттєвішими є потоки грошових коштів, тим вище здатність підприємства витримати несприятливі зміни економічних умов.

На думку фахівців у галузі інвестицій та кредитів аналіз руху грошових коштів є корисним при оцінці доходів підприємства. Рух грошових коштів більш об’єктивно оцінює ефективність діяльності підприємства, ніж показник чистого прибутку.

Аналіз руху грошових коштів дозволяє визначити їх стан та загальну оцінку управління підприємством, що доцільно враховувати відповідно до стадій життєвого циклу підприємств.

Дослідження впливу результатів усіх видів діяльності за стадіями життєвого циклу підприємства дає змогу визначити стан розвитку внутрішнього середовища підприємства.

Таким чином, ВАТ “АК Адвіс” знаходиться на стадії “Старіння” з кризовою системою управління; ТОВ НВФ “Адвісмаш” знаходиться на стадії “Дитинство” з впорядкованою системою управління; ВАТ “Красилівський машинобудівний завод” знаходиться на стадії “Остаточна зрілість” також з упорядкованою системою управління, ВАТ “Темп” знаходиться на стадії старіння з упорядкованою системою управління, ВАТ “Шепетівський завод культиваторів” знаходиться на стадії “Остаточна зрілість” з упорядкованою системою управління, ЗАТ “Калинівський машинобудівний завод” також знаходиться на стадії “Остаточна зрілість” з упорядкованою системою управління, ВАТ “Кам’янець-Подільськсільмаш” знаходиться на стадії “Старіння” з упорядкованою системою управління.

Після проведеного аналізу були визначені коригуючі коефіцієнти для інтегральних показників кожного з підприємств (табл. 2).

Таблиця 2

Коригуючий коефіцієнт для базових підприємств

Назва підприємства	Коригуючий коефіцієнт
ВАТ “Красилівський машинобудівний завод”	1,5
ВАТ “Шепетівський завод культиваторів”	1
ЗАТ “Калинівський машинобудівний завод”	1
ТОВ НВФ “Адвісмаш”	0,5
ВАТ “Темп”	0,5
ВАТ “Камянець-Подільськсільмаш”	0,5
ВАТ “АК Адвіс”	0

Згідно використаної нами методики наступним кроком є уточнення інвестиційної привабливості через коригування показників. Оцінювання фінансово-економічної інвестиційної привабливості підприємства визначається за формулою [1, с. 179]:

$$E = I \cdot K_{1ij} \cdot K_{2ij} \cdot K_3 \cdot K_4, \quad (3)$$

де I – інтегральний показник;

K_{1ij} – відповідний коефіцієнт згідно з матрицею привабливості на мезоекономічному рівні (табл. 3);

K_{2ij} – коефіцієнт оцінки управління (табл. 3.5);

K_3 – вплив зовнішніх ризиків;

K_4 – вплив внутрішніх ризиків.

Таблиця 3

Значення відкоригованого інтегрального фінансово-економічного показника інвестиційної привабливості машинобудівних підприємств

№	Підприємство	Оцінка інвестиційної привабливості, бали		
		2005р	2006р	2007р
1	ВАТ “АК АДВІС”	0,00	0,00	0,00
2	ТОВ НВФ “Адвісмаш”	4,71	6,18	3,04
3	ВАТ “Красилівський машинобудівний завод”	9,70	5,80	15,45
4	ВАТ “ТЕМП”	3,65	2,87	4,25
5	ВАТ “Шепетівський завод культиваторів”	9,44	5,12	7,60
6	ЗАТ “Калинівський машинобудівний завод”	9,28	8,03	5,86
7	ВАТ “Кам’янець-Подільськільмаш”	3,67	4,33	3,77

Максимальне значення відкоригованого інтегрального фінансово-економічного показника інвестиційної привабливості у 2007 році з поміж семи аналізованих підприємств належало ВАТ “Красилівський машинобудівний завод”, причому ВАТ “Красилівський машинобудівний завод” – підприємство з тенденцією зменшення ефективності роботи, але станом на 2007 рік значення оцінки інвестиційної привабливості належало саме цьому підприємству та відповідало 15,45. Значення оцінки інвестиційної привабливості для ВАТ “Шепетівський завод культиваторів” відповідало 7,60. Потрібно зазначити, що даний показник протягом досліджуваного періоду зменшився, але в порівнянні з попереднім роком даний показник збільшився, що свідчить про позитивну тенденцію. Значення оцінки інвестиційної привабливості для ЗАТ “Калинівський машинобудівний завод” відповідало 5,86, це значення найменше серед трьох досліджуваних років. Значення оцінки інвестиційної привабливості ЗАТ “Калинівський машинобудівний завод” мало тенденцію до зменшення, що є негативним явищем для будь-якого промислового підприємства. Значення оцінки інвестиційної привабливості для ВАТ “Темп” відповідало 4,25. Даний показник протягом досліджуваного періоду зменшився, але порівнюючи з попереднім роком даний показник збільшився, що свідчить про позитивну тенденцію. Значення оцінки інвестиційної привабливості для ВАТ “Кам’янець-Подільськільмаш” відповідало 3,77, аналізуючи значення показника протягом трьох років, можна сказати, що коливання його незначне. Значення оцінки інвестиційної привабливості для ТОВ НВФ “Адвісмаш” було нижчим і дорівнювало 3,04 на 2007 рік. Це можна пояснити тим, що підприємство працює на ринку лише з 2005 року, в основному під замовлення і відоме лише серед вузького кола замовників його продукції. Що стосується ВАТ “АК Адвіс”, то дане підприємство є інвестиційно непривабливим, оскільки значення відкоригованого інтегрального фінансово-економічного показника інвестиційної привабливості за вказаний період дорівнювало 0.

Література

1. Коюда В. О. Основи інвестиційного менеджменту / Коюда В. О., Лепейко Т. І., Коюда О. П. – К.: Кондор, 2008. – С. 165 – 181.

Надійшла 16.09.2009

УДК 637.1

О. І. ГОНЧАР, Н. СКЛОННА
Хмельницький національний університет

ДОСЛІДЖЕННЯ НАПРЯМКІВ ВДОСКОНАЛЕННЯ ФІНАНСОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ БАНКІВ

Розглянуто основні підходи щодо організації та оцінювання фінансового стану комерційних банків. Запропоновані методичні підходи побудови нормативно-індексної моделі оцінки фінансової рівноваги банку в сучасних умовах.

The main approaches to organizing and evaluating the financial condition of commercial banks. Suggested teaching approaches build regulatory model assessment index of financial balance in the bank's current conditions.

Ключові слова: фінанси, фінансові установи, банки, ризики, ефект.

Ефективне функціонування економіки країни значною мірою визначається розвитком банківської системи. В розвинутих країнах банківська система являє собою результат тривалого і складного історичного